

بررسی رویکرد شهر خلاق و نقش آن در توسعه کالبدی و فضایی شهر بروجن

محمد اسماعیلی درکه، ولی الله اسماعیلی درکه^{۱*}، دکتر زهره داودپور^۲

۱- گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران، ۹۱۰۸۵۵۷۲۲

۲- گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، واحد علوم و تحقیقات یاسوج، ایران،

۳- مدرس دانشگاه و مدیر کل طرح‌های کالبدی وزارت راه و شهرسازی

خلاصه

بدون تردید سطوح توسعه کالبدی، فضایی و عملکردی شهرها از گذشته تا کنون در جوامع مختلف جدای از درجه و سطوح کمی و کیفی استعداد و فناوری در شهرها و بطور کلی ملت‌هایشان نمی باشد، علاوه بر این دو مؤلفه اتمسفر تاب آور وابسته به ایدئولوژیها، فرهنگ و موزائیک خرده فرهنگها تأثیراتی خاص در محتوا و رویه های عینی و ضمنی تر اجتماعات و فضاهای شهری موجب می شود که در نهایت جمع جبری و شدت و ضعف مؤلفه های فوق توسعه و کیفیت فرم، فضا و عملکردهای شهری را موجب خواهد شد. در اینجا سعی بر شناخت روابط دو محور اصلی مقاله یعنی رتبه و امتیاز خلاقیت نواحی با فرایندهای مثبت و منفی مؤثر در توسعه کالبدی و عملکردی نواحی شهری بروجن خواهیم داشت. با این فرض که همه شهرها و نواحی شهری بالقوه می توانند درجاتی از خلاقیت را داشته باشند با متری مشترک در نواحی پنجگانه شهر بروجن اقدام به اندازه گیری و بررسی پراکنش فضایی خلاقیت در چهارچوب مفاهیم ریچارد فلوریدا خواهیم نمود. اندازه گیری خلاقیت در این نواحی با فرایند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) انجام شده است و روابط بین مفاهیم مجزای ریشه های کالبدی، مسکونی و جمعیتی و توسعه های کالبدی، فضایی و عملکردی را با خلاقیت در نواحی شهری بروجن مورد بررسی قرار خواهیم داد. نواحی قدیمی تر به گونه ای مناسب تر نیازهای اجتماعات شهری اعم از سکونت، کار، تجارت و فراغت و... را تأمین می کنند و در خلاقیت دارای رتبه و امتیازات بالاتری می باشند و توسعه کالبدی، فضایی و عملکردی مناسب تری دارند که جدای از کاربریهای متنوع تر آن نواحی نمی باشد. شهر بروجن نیز مانند یک موجود زنده وابسته به افزایشات جمعیتی نواحی ابتدا رشد کالبدی و عمدتاً مسکونی و سپس توسعه کالبدی، فضایی و عملکردی می یابد. میزان محاط بودن نواحی با کالبد دیگر نواحی نیز رابطه مستقیم و معنا داری با رتبه خلاقیت نواحی شهری دارد. با محاط شدن نسبی نواحی امکان عرضه بیشتر زمین جهت گسترش پهنه های شهری کمتر می شود در نتیجه به دلیل جبر سایر کاربریها میانگین متراژ واحدهای مسکونی در این نواحی کمتر می شود و مسکن ریزدانه تر و میانگین تعداد اتاقها در واحدهای مسکونی بیشتر می شود. از طرف دیگر سیریز افزایشات جمعیتی در نواحی شهری بروجن در دهه گذشته در ترتیبی معکوس و معنا دار با رتبه خلاقیت نواحی، به سمت نواحی با درجه پایین تر خلاقیت و توسعه در جریان بوده است. که بر جریانات درونی جمعیت و رشد و توسعه های کالبدی در شهر و نواحی شهری در حال و چشم اندازها تأثیراتی مهم خواهد داشت. بطور کلی در شهرهای جوامع با منابع محدود، توسعه کالبدی، فضایی و بهبود عملکردهای شهری زمانی تسریع می شود که رشد کالبدی گسیخته شهر کم و کمتر شود.

واژه های کلیدی: شهرخلاق، رشد، توسعه، توسعه کالبدی و فضایی، بروجن، فلوریدا، اندازه گیری خلاقیت، AHP

*Corresponding author: ۰۹۱۳۸۸۰۶۷۸۶، محمد اسماعیلی درکه، کارشناس ارشد شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، علوم و تحقیقات تهران،
Email: mohammad.esmailidarake@yahoo.com